

**MUZEUL JUDEȚEAN DE ETNOGRAFIE
ȘI AL REGIMENTULUI DE GRANIȚĂ**

325400 Caransebeș, p-ța. Gen. Ioan Dragalina, nr. 2
județul Caraș-Severin, ROMÂNIA

Tel./Fax: 00 40 255-512193 ; Tel. : 00 40 255-514173

Nr. _____ din _____

**STUDIU DE FUNDAMENTARE A PATRIMONIULUI ARHEOLOGIC
PENTRU ACTUALIZARE PLAN URBANISTIC GENERAL ȘI
REGULAMENT LOCAL ORAȘUL BĂILE HERCULANE,
JUD. CARAȘ-SEVERIN**

Caransebeș
2018

BENEFICIAR

PRIMĂRIA ORAȘULUI BĂILE HERCULANE

Str. Mihai Eminescu, nr. 10

Tel/fax: 0255-560439, 0255-560321

primbh@yahoo.com

**PROIECTANT
GENERAL**

S.C. MEDA RESEARCH S.R.L.

Str. Barbu Ștefănescu Delavrancea, nr. 1, bl. T1, sc. A, ap. 1

Pitești, jud. Argeș

Tel/fax: 0248-222222, 0248-223217

medaresearch@yahoo.com

S.C. ABRAXAS S.R.L.

Str. Libertății, nr. 2

Reșița, jud. Caraș-Severin

proiectare@abraxas.ro, office@abraxas.ro

**STUDIU
ARHEOLOGIC**

**MUZEUL JUDEȚEAN DE ETNOGRAFIE ȘI AL
REGIMENTULUI DE GRANIȚĂ**

P-ța. Gen. Ioan Dragalina, nr. 2,

Caransebeș, județul Caraș-Severin,

Tel./Fax: 00 40 255-512193

mjergcaransebes@yahoo.com

**RESPONSABIL
ȘTIINȚIFIC**

Dr. ADRIAN ARDEȚ

Arheolog expert

**RESPONSABIL
SECTOR**

DIMITRIE PAVEL NEGREI

Arheolog specialist

**Autorizație de evaluare
de teren**

Nr. 78 din 26.02.2018

Cuprins

1. Introducere

1.1. Obiectivele studiului

1.2. Baza legislativa

1.3. Cadrul natural

2. Istoricul cercetărilor arheologice anterioare

3. Identificarea zonelor protejate care cuprind patrimoniul arheologic și definirea zonelor de protecție ale acestora

3.1. Considerații generale

3.2. Zone protejate care cuprind patrimoniu arheologic

3.3. Situri arheologice sau descoperiri izolate, neidentificate pe teren

4. Concluzii

5. Propuneri

5.1. Propuneri pentru Regulamentul Local de Urbanism

5.2. Propuneri pentru modificarea și completarea Listei Monumentelor Istorice și a Repertoriului Arheologic Național

5.3. Propuneri pentru dezvoltarea turistică a zonei

6. Bibliografie.

7. Lista planșelor

1. Introducere

1.1. Obiectivele studiului

Studiul reprezintă fundamentarea istorică a delimitării siturilor arheologice și a zonelor de protecție ale acestora, pentru documentația de ACTUALIZARE PLAN URBANISTIC GENERAL ȘI REGULAMENT LOCAL ORAȘUL BĂILE HERCULANE, JUD. CARAȘ-SEVERIN.

Obiectivul general este **identificarea, descrierea, instituirea și delimitarea zonelor cu patrimoniu arheologic reperat și a zonelor de protecție a acestora:**

Situri arheologice înscrise în Repertoriul Arheologic Național;

Terenurile cu potențial arheologic reperat;

Descoperiri arheologice întâmplătoare.

Un alt scop îl reprezintă stabilirea unor reglementări integrate prin grade de protecție, restricții și permisivități de intervenție, incluse în Regulamentul Local de Urbanism, prin care să se asigure:

- a. Păstrarea cadrului natural sau construit al monumentelor istorice și siturilor arheologice prin diminuarea sau înlăturarea factorilor de agresiune și prin autorizarea executării lucrărilor de construire și orice alte intervenții care afectează solul și subsolul, monumentul, situl sau zonele lor de protecție, numai pe baza avizului Ministerului Culturii sau, după caz, al serviciilor sale deconcentrate, conform prevederilor legale;
- b. Păstrarea sau salvarea și punerea în valoare a potențialului cultural al monumentelor istorice și al siturilor arheologice, prin instituirea obligatorie de cercetări arheologice preventive sau, după caz, supraveghere arheologică, pentru orice lucrare care afectează solul în aceste zone, anterior începerii lucrărilor de construire, indiferent dacă se execută în intravilanul sau extravilanul localităților și indiferent de forma de proprietate a terenului;

1.2. Baza legislativa

- Legea 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului, cu modificările și completările ulterioare

- Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, cu modificările ulterioare, republicată

- Legea 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările ulterioare

- Ordonanța Guvernului nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, aprobată cu modificări prin Legea 378/2001, cu modificările ulterioare

- Hotărârea Guvernului nr. 525/1996 privind aprobarea Regulamentului general de urbanism, republicată

- Ordin al Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2260 din 18/04/2008 privind aprobarea Normelor metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 540 din 17/07/2008

- Ordin al Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2458 din 21/10/2004 privind instituirea Regulamentului Repertoriului Arheologic Național

- Ordinul ministrului transporturilor, construcțiilor și turismului nr. 562/2003 pentru aprobarea Reglementării tehnice „Metodologie de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate (PUZ), Monitorul Oficial al României, Partea I, Nr.125 bis din 11.II.2004

- Lista Monumentelor istorice anexată la Ordinul Ministrului Culturii 2314/2004 actualizată în 2015

1.3. Cadrul natural

Valea Cernei este sinonimă cu zona orașului Herculane. Această Vale a Cernei face parte din rezervația naturală Parcul Domogled-Valea Cernei. Limita nordică, începe în Vârful Paltina (2149,1 m) și merge spre vest pe culmea munților Godeanu prin vârfurile Galbena (2161 m), Micușa (2179,6 m) și Bulzului (2254,4 m), interfluviul ce formează limita nordică a bazinului Cernei. Limita vestică, continuă pe același interfluviu spre Vf. Godeanu (2229 m), apoi prin Culmea Drăguțului până în Vf. Olanelor (1989,9 m). Limita sudică, pornește de la borna 444 din UP V Mehadia - O. S. Belareca, merge spre nord pe limita fondului forestier de la marginile localităților Pecinișca și Băile Herculane. Limita

estică, continuă din Creasta Cocoșului intrând în culmea principală a Munților Mehedinți pe la est de Masivul Domogled, Ciotul Pietrii (1227,9 m), Culmile Cârlișelor, Piatra Cosuștei, Culmea și Vf Pietrele Albe (1335,3 m), Poiana și Culmea Beletina, Culmea Obârșia până în Vf. Poiana Mică (1179,2 m).

În această zonă se întâlnesc cele mai variate și mai frumoase forme carstice, câmpuri de lapiezuri, acele șanțulețe variate ca formă, doline, văi seci și polii ce apar în forma unor depresiuni (Beletina, Poiana Cerbului, Poiana Mușuroaie), chei (Țasna, Jelărău, Feregari), cascade (Cociu), ponoare, peșteri.

În această zonă se distinge masivul Domogled (Domogledul Mare 1105 m și Domogledul Mic 1099 m), cea mai importantă creastă perpendiculară pe Cerna.

Peșterile termale din Valea Cernei sunt unice în România și foarte rare pe glob, peșteri în care condițiile de mediu sunt asemănătoare celor din climatul tropical (35 grade C – 45 grade C temperatura aerului) fapt pentru care fauna și speleotemele au caractere aparte. Un exemplu ar fi Peștera lui Adam, cu punca ei de aer cald, coloniile de lilieci și fauna de guano, precum și crusta și stalactitele gelatinoase nemaiîntalnite în alte peșteri.

O altă peșteră interesantă din mai multe puncte de vedere este Peștera (Grota cu aburi) (are doar 14 m lungime) care răsuflă aburi fierbinți (52 grade C – 56 grade C).

De asemenea foarte rare în peșterile țării, sunt depunerile de cruste și speleoteme din gips, pe mari suprafețe ale pereților și ale planșeului, ceea ce întâlnim în peștera lui Ion Barzoni.

Valea Cernei reprezintă un eșantion unic al făgetelor carpatine și europene de la altitudinile cele mai joase până la limita pădurii cu golurile alpine, apoi o adevărată simfonie a calcarului, o armonie între stâncă și viața ce o cucerește. Prin poziția sa privilegiată, la încrucișarea unor răspântii geologice, climatice și biogeografice, acest spațiu de existență multimilenară reprezintă un ecosistem complex, de o mare originalitate și spectaculozitate. Valea Cernei este unică prin aceea că, se înscrie total în spațiul montan și desparte două șiruri de munți, diferite ca alcătuire și peisaj. În același timp este valea cu cel mai variat și reprezentativ relief carstic din România, care este inegal distribuit ca urmare a distribuției inegale a calcarelor.

2. Istoricul cercetărilor arheologice anterioare

Orașul Băile Herculane și împrejurimile sale sunt extrem de bogate în situri arheologice, aparținând tuturor epocilor istorice. Cele mai vechi urme de locuire umană (de la paleolitic la epoca modernă) au fost documentate în peșterile din zonă, cea mai importantă fiind Peștera Hoților sau Gaura Tâlharilor.

Așezarea balneară romană s-a dezvoltat pe o parte și pe cealaltă a râului Cerna, pe o lungime de mai mult de 5 km. Începând cu secolul XVII de pe teritoriul orașului Băile Herculane au provenit numeroase inscripții, monumente romane, monede și cărămizi șampilate. Vizitarea stațiunilor cu băi termale sau minerale-vindecătoare (denumite *Aquae*) era un obicei frecvent în epoca romană. Aceste băi termale erau puse sub protecția unor zei ai sănătății: *Hercules*, *Nymphelē*, *Aesculap*, *Hygea*, *Vulcanus* etc. În Dacia romană renumite au fost băile de la Geoagiu (*Germisara*), Călan (*Aquae Calidae*) și Băile Herculane, al căror nume rămâne necunoscut (*Ad Mediam ? Aquae Herculis ? Ad Aquas Herculis Sacras ad Mediam*).

Cu excepția apeductului roman din apropierea Hotelului Roman (strada Romană, nr. 1) nu se cunoșteau alte structuri romane la Băile Herculane, până în prezent. Necunoscute au fost, până acum și edificiile termale de epocă romană.

Descoperirile romane, dar și austriece (de epocă modernă) sunt concentrate în zona cuprinsă între hotel Cerna, parcul Central și hotel Roman, astăzi sit arheologic (**Cod LMI - Lista Monumentelor Istorice CS-I-s-B-10771; Cod RAN - 50932.01**). Dispunem astăzi de 20 de inscripții votive lăsate la Băile Herculane ca expresie a recunoștinței față de zeii binefăcători ai izvoarelor, de către cei ce s-au însănătoșit acolo. În repertoriul acestor manifestări epigrafice, *Hercules* are cele mai multe inscripții (12), fiind urmat de zeii sănătății *Esculap* și *Hygea*¹.

După părăsirea Daciei de către romani, băile au rămas în paragină. Multe dintre ruine se păstrau, totuși la începutul secolului XVIII. Generalul A. Hamilton, guvernatorul Banatului a distrus numeroase edificii romane (bazine, conducte, sanctuare etc.) pentru a face loc edificiilor moderne. O parte a descoperirilor (monede, statui, sarcofage etc.) au fost trimise la Viena, ca să orneze treptele sălii de așteptare la fosta bibliotecă a curții imperiale. Cea mai mare parte a statelor îl reprezentau pe *Hercules* (doar în anul 1737 au fost descoperite 7 statui ale zeului). În 1775 o corabie care transporta la Viena diferite antichități romane (printre care un sarcofag al unei matroane, străjuit de două statui ale lui *Hercules*) s-a

¹ IDR III/1; Bărbulescu 1977.

scufundat în fața orașului Pesta. Alte ruine romane din oraș au fost chiar aruncate în aer, prin explozibil, pentru a face loc noilor edificii austriece².

Recent, pe baza unui plan păstrat la *Arhivele Naționale ale jud. Caraș-Severin*, datat în 1774, s-a încercat reconstituirea unei părți din planul orașului antic³. S-au identificat astfel două complexe termale și un templu dedicat probabil lui Hercules. Acest templu are 4 încăperi (1, 2 – cu rol de *atrium* și 4 – *cella* ?)⁴. Legenda hărții menționează că aici a fost descoperită statuia din marmură a lui Hercules cu Hylas în brațe, aflată actualmente la Viena. Săpăturile au avut loc între 1734-1736⁵. Pe malul drept al râului Cerna, la 60.70 m de podul peste Cerna apare redat un alt edificiu cu 11 încăperi și 667 mp (*Alte Römische Rudera denen Bädern*)⁶, iar în actuala Piață Hercules, pe malul drept al râului Cerna, unde este complexul Apollo, apare următoarea referință pe hartă (*T. Late Römische Rudera also die Statuen der Hercules gefunden worden, nebst derfelben Postamentern mit latinischer inscription*). Se consideră că avem de-a face cu izvoare termale special amenajate și folosite terapeutic de romani. Alte conducte și canalizări romane au mai fost identificate pe harta respectivă⁷.

Prin urmare, singurele date pe care le aveam, până în prezent se referă la indirect la orașul roman Băile Herculane și sunt reprezentate de descoperiri ale secolului XVIII, hărți sau cronici ale vremii.

Ca urmare a proiectului „Reabilitarea și extinderea conductelor de aducțiune, rețelelor de distribuție și rețelelor de canalizare din Caransebeș și Băile Herculane”, colectivul Muzeului Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță Caransebeș, în anul 2015, a realizat o cercetare arheologică preventivă pe strada Cerna din orașul Băile Herculane, pe malul estic al râului Cerna.

În urma cercetării am constatat următoarele: existența a patru bazine (*piscinae*) datate în epoca romană, realizate din calcar prins cu mortar, stâncă locală și nativă, în unele cazuri izolate pe interior cu tencuială. De asemenea, un complex arheologic aparținând culturii Dridu a fost identificat la nord de aceste bazine. Complexele arheologice au fost cercetate pe jumătatea vestică, doar această zonă fiind afectată de lucrările de înlocuire a țevilor de canalizare din oraș.

² Tudor 1968, 19-28.

³ Bozu, Micli 2005; Benea 2013, 307-308.

⁴ Benea 2013, Pl. 50, 51.

⁵ Benea, Lalescu 1997-1998, 276.

⁶ Bozu, Micli 2005, 125.

⁷ Bozu 2005, Pl. III/2, III/3.

3. Identificarea zonelor protejate care cuprind patrimoniul arheologic și definirea zonelor de protecție ale acestora

3.1. Considerații generale

Conform O.G. nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, aprobată cu modificări prin Legea 378/2001, cu modificările ulterioare **patrimoniul arheologic** este definit astfel: *patrimoniul arheologic reprezintă ansamblul bunurilor arheologice care este format din:*

- a. *Situri arheologice înscrise în Repertoriul arheologic național, cu excepția celor distruse ori dispărute, și situri clasate în Lista monumentelor istorice, situate suprateran subteran sau subacvatic, ce cuprind vestigii arheologice: așezări, necropole, structuri, construcții, grupuri de clădiri, precum și terenuri cu potențial arheologic reperat, definite conform legii;*
- b. *Bunuri mobile, obiectele sau urmele manifestărilor umane, împreună cu terenul în care acestea au fost descoperite.*

În cadrul prezentului studiu **zona de protecție** reprezintă o zonă raportată la prezența în interiorul ei a unui imobil (monument, ansamblu sau sit) protejat prin *Lista monumentelor istorice, Repertoriul arheologic național* și legislația în vigoare, având rolul de a defini un areal de protecție prin care se asigură conservarea integrată a monumentului istoric și a cadrului său construit sau natural.

Zona sa de protecție se instituie pentru fiecare monument istoric sau sit arheologic, considerată ca fiind o suprafață delimitată de o rază de 100 m de jur-împrejurul monumentului istoric sau sitului arheologic în localități urbane, care pentru loturile asupra cărora radiază se impune pe întreaga suprafață a lotului, respectând limitele de loturi.

3.2. Zone protejate care cuprind patrimoniu arheologic

1. Situl arheologic de la Băile Herculane - Peștera Hoților (PL. 3, 7, 8)

Statutul administrativ: sit arheologic înscris în Repertoriul Arheologic Național

Cod LMI: CS-I-s-B-10772; CS-I-m-B-10772.01; CS-I-m-B-10772.02; CS-I-m-B-10772.03; CS-I-m-B-10772.04; CS-I-m-B-10772.05; CS-I-m-B-10772.06;

Cod RAN: 50932.04

Punct: Peștera Hoșilor

Adresă/Localizare: pe versantul drept al Cernei, în spatele hotelului Roman, la 500 m N de localitate

Descrierea sitului: Pestera este situată la o altitudine absolută de 257 m și 50 m de râul Cerna, având o lungime totală de 143 m. Primele cercetări arheologice au fost efectuate în anul 1872. Între anii 1954-1955 au fost efectuate cercetări arheologice de către un colectiv condus de C.S. Nicolăescu-Plopșor. Alte cercetări arheologice au fost efectuate în anii 1968-1971 și 1990. Materealele arheologice descoperite aparțin paleoliticului superior, epipaleoliticului, neoliticului, eneoliticului (10 nivele de depunere), hallstattului, epoca daco-romană și evul mediu.

Descrierea zonei de protecție: pe o rază de 100 m de jur-împrejurul sitului arheologic, identificat prin următoarele **coordonate Stereo 70** (PL. 7)

Încadrare cronologică: paleoliticul superior, epipaleolitic, neolitic, eneolitic, hallstat, epoca daco-romană și evul mediu.

Bibliografie:

Nicolăescu-Plopșor et ali 1957, p. 51-60; Nicolăescu-Plopșor, Comșa 1957, p. 17-26; Nicolăescu-Plopșor, Păunescu 1961, p. 203-213; Nicolăescu-Plopșor et ali 1965, p. 407-411; Comșa 1965, p. 551; Păunescu 1970, p. 25, 31, 141-142, 184; 2001, p. 135-148; Cârциumaru 1971, p. 15-18; Cârциumaru 1974, p. 351-358; Babeș 1971, p. 381; Lazarovici 1971, p. 31; 1975a, p. 25; 1977b, p. 7, 1979b, p. 186; 1983a, p. 14; Mogoșanu 1972, p. 9-10; 1973, p. 13-17, Roman 1971, p. 47-76; 1973, p. 57-78; 1976, p. 79; 1995, p. 19-20; Morintz 1972, p. 348; Petrovszky 1973, p. 386; Jungbert 1978, p. 3-5; Oprinescu 1981, p. 46; Rogozea 1987, p. 348; Gumă 1993, p. 283; Petrescu 2000, p. 27-28; 2004, p. 25; boroneanț 2000, p. 19-20; Ciugudean 2000, p. 64; 2002, p. 95-106; Radu 2002, p. 25-26; Luca 2004, p. 27;

2. Situl arheologic de epocă romană de la Băile Herculane (PL. 2, 7, 9-24)

Statutul administrativ: sit arheologic înscris în Repertoriul Arheologic Național

Cod LMI: CS-I-s-B-10771;

Cod RAN: 50932.01

Adresă/Localizare: str. Cernei, str. Izvorului, Parc Central, zona Cazino, Piața Herculeș; pe ambele părți ale râului Cerna, între hotelul Cerna și Hotel Roman

Descrierea zonei de protecție: pe o rază de 100 m de jur-împrejurul sitului arheologic, identificat prin următoarele **coordonate Stereo 70** (PL. 7)

2.1. Zona Cazino, Parc Central (PL. 2, 9-12)

Punct: Zona Cazino, Parc Central,

Adresă/Localizare: str. Cernei, str. Izvorului, Parc Central; pe ambele părți ale râului Cerna, între hotelul Cerna și Piața Hecules

Cod LMI: CS-I-m-B-10771.01 – amfiteatru

2.2. Piața Herculeș (PL. 2, 13-14)

Punct: Piața Hercules

Adresă/Localizare: Piața Hercules, între podul peste Cerna și restaurantul Grota Haiducilor (str.Romană)

Cod LMI: CS-I-m-B-10771.02 - sanctuar; CS-I-m-B-10771.03 - necropolă;

2.3. Strada Cernei, Piscine – Complex termal de epocă romană (PL. 2, 15-23)

Punct: Parc Central

Adresă/Localizare: Str. Cernei, între râul Cerna și Hotel Traian (Pavilion I)

Cod LMI: -

Descrierea sitului: Până în anul 2015, când colectivul Mzeului Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță Caransebeș, a efectuat cercetări arheologice preventive – responsabil științific dr. Adrian Ardeț, singurele date pe care le aveam, se referă indirect la orașul roman Băile Herculane și sunt reprezentate de descoperiri ale secolului XVIII, hărți sau cronici ale vremii.

Începând cu secolul XVII de pe teritoriul orașului Băile Herculane au provenit numeroase inscripții, monumente romane, monede și cărămizi șampilate. Dispunem astăzi de 20 de inscripții votive lăsate la Băile Herculane ca expresie a recunoștinței față de zeii binefăcători ai izvoarelor, de către cei ce s-au însănătoșit acolo. În repertoriul acestor manifestări epigrafice, Hercules are cele mai multe inscripții (12), fiind urmat de zeii sănătății Esculap și Hygea.

Multe dintre ruine se păstrau, totuși la începutul secolului XVIII. Generalul A. Hamilton, guvernatorul Banatului a distrus numeroase edificii romane (bazine, conducte, sanctuare etc.) pentru a face loc edificiilor moderne. O parte a descoperirilor (monede, statui,

sarcofage etc.) au fost trimise la Viena, ca să orneze treptele sălii de așteptare la fosta bibliotecă a curții imperiale. Cea mai mare parte a statelor îl reprezentau pe Hercules (doar în anul 1737 au fost descoperite 7 statui ale zeului). În 1775 o corabie care transporta la Viena diferite antichități romane (printre care un sarcofag al unei matroane, străjuit de două statui ale lui Hercules) s-a scufundat în fața orașului Pesta. Alte ruine romane din oraș au fost chiar aruncate în aer, prin explozibil, pentru a face loc noilor edificii austriece.

Pe baza unui plan păstrat la Arhivele Naționale ale jud. Caraș-Severin, datat la 11774, s-a încercat reconstituirea unei părți din planul orașului antic. S-au identificat astfel două complexe termale și un templu dedicat probabil lui Hercules. Acest templu are 4 încăperi (1, 2 – cu rol de *atrium* și 4 – *cella* ?). Legenda hărții menționează că aici a fost descoperită statuia din marmură a lui Hercules cu Hylas în brațe, aflată actualmente la Viena. Săpăturile au avut loc între 1734-1736. Pe malul drept al râului Cerna, la 60.70 m de podul peste Cerna apare redat un alt edificiu cu 11 încăperi și 667 mp (*Alte Römische Rudera denen Bädern*), iar în actuala Piață Hercules, pe malul drept al râului Cerna, unde este complexul Apollo, apare următoarea referință pe hartă (*T. Late Römische Rudera also die Statuen der Hercules gefunden worden, nebst derfelben Postamentern mit latinischer inscription*). Se consideră că avem de-a face cu izvoare termale special amenajate și folosite terapeutic de romani. Alte conducte și canalizări romane au mai fost identificate pe harta respectivă.

Ca urmare a proiectului "Reabilitarea și extinderea conductelor de aducțiune, rețelelor de distribuție și rețelelor de canalizare din Caransebeș și Băile Herculane", colectivul Muzeului Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță Caransebeș a realizat o cercetare arheologică preventivă, în anul 2015, pe strada Cerna din orașul Băile Herculane, pe malul estic al râului Cerna.

În urma cercetării s-au constatat existența a patru bazine (*piscinae*) datate în epoca romană, realizate din calcar prins cu mortar, stâncă locală și nativă, în unele cazuri izolate pe interior cu tencuială.

Bazinul 1, are o lungime de 12.60 m, lățime maximă de 1.50 m (până la nivelul drumului actual) și o adâncime maximă de 1.90 m. Zidul vestic are o lățime de 78-80 cm, iar celelalte doar 34 cm. Bazinul este orientat nord-sud, realizat din stâncă locală, tăiată rectangular și triunghiular.

Bazinul 2, este orientat nord-sud, are o lungime de 5.20 m și o lățime de 3 m (până la nivelul drumului). Fundul bazinului este realizat din pietriș și mortar compact, având o grosime între 4-13 cm. Fundul bazinului e distrusă pe latura sudică de un canal deversor, orientat est-vest. Zidul perimetral nordic este realizat din pietre de râu și roci locale prinse cu

mortar, fiind acoperit de o altă podea, păstrată superficial în anumite locuri. Dimensiunile zidului sunt 3 m lungime și 60 – 22 cm lățime (în zoana distrusă se îngustează).

Bazinul 3 s-a păstrat pe o lungime de 8.60 m și o lățime de 3 m, fiind profund afectat de lucrările de infrastructură și canalizări moderne.

Bazinul 4 era orientat nord-sud și a fost surprins pe o lungime de 4.30 m (pe interior). Lățimea zidului nordic era de 60 cm, zidul sudic pare să fie distrus, iar zidul vestic este acoperit de un strat consistent de dărâmătură. Pe zidul nordic al bazinului a fost găsit un cămin ridicat din cărămizi austriece, care a distrus podeaua în zona nordică.

Tehnica de construcție este diferită de restul bazinelor: *opus quadratum* (blocuri fasonate de calcar prinse cu mortar). Complexul arheologic nu a putut fi cercetat în totalitate, deoarece cea mai mare parte a acestuia intră sub drumul actual.

În partea de nord a suprafeței cercetate a fost surprins un complex arheologic, probabil un bordei prevăzut cu o vatră. La realizarea acelei vetre a fost utilizată inclusiv cărămidă romană refolosită și piatră. Pe baza ceramicii din interiorul complexului putem datat această locuire în perioada evului mediu timpuriu, cultura Dridu.

În urma cercetării arheologice a rezultat un bogat material ceramic, osteologic, material special (un ac de păr, opaițe, o monedă emisă de Commodus), cărămizi și *tegulae* romane și ceramică medievală timpurie.

Tot în zonă au fost identificate și trei canale moderne (perioada austriacă).

Descrierea zonei de protecție: pe o rază de 100 m de jur-împrejurul sitului arheologic, identificat prin următoarele **coordonate Stereo 70:**

Încadrare cronologică: epoca romană, evul mediu timpuriu și epoca moderă.

Bibliografie:

Ardeș 1996, p. 3; 2016, p. 122-123; Bărbulescu 1977, p. 183-198; Benea, Lalescu, 1997-1998, p. 267-302; Bozu, Micli, 2005, 123-142; Luca, 2004; 2005; 2006; Milleker, 1899; Nicolăescu-Plopșor, Comșa, 1957, p. 17-26 ; Petrescu, 2000 ; 2004 ; Rusu, 1977. IDR, vol. III/1; Nicolae Stoica de Hațeg, 1981; Tudor, 1968; Tudor, 1976;
<http://ran.cimec.ro/sel.asp?descript=baile-herculane-oras-baile-herculane-caras-severin-situl-arheologic-din-epoca-romana-de-la-baile-herculane-zona-cazino-parc-central-cod-sit-ran-50932.01>

3.Situl arheologic Baia romană și basorelieful lui Hercule de la Băile Herculane, Apeductul roman (PL. 3, 7, 25-26)

Statutul administrativ: sit arheologic înscris în Repertoriul Arheologic Național

Cod LMI: CS-II-m-B-11018;

Cod RAN: 50932.25

Punct: Hotel Roman

Adresă/Localizare: Str. Romană (fosta str. Uzinei), nr. 1 / la subsolul hotelului Roman și în parcarea hotelului.

Descrierea sitului: În parcarea hotelului Roman sunt vizibile urmele apeductului roman. La subsolul hotelului se află replica unei băi romane și basorelieful lui Hercule (datata în secolul al XVIII-lea).

Descrierea zonei de protecție: pe o rază de 100 m de jur-împrejurul sitului arheologic, identificat prin următoarele **coordonate Stereo 70: (PL. 7)**

Încadrare cronologică: epoca romană și epoca modernă.

Bibliografie:

<http://ran.cimec.ro/sel.asp?descript=baile-herculane-oras-baile-herculane-caras-severin-baia-romana-si-basorelieful-lui-hercule>

4.Situl arhologic Așezarea medievală timpurie de la Băile Herculane – Săliște (PL. 5, 7, 28)

Statutul administrativ: sit arheologic înscris în Repertoriul Arheologic Național

Cod LMI: CS-I-s-B-10774

Cod RAN: 50932.05

Punct: Pecinișca

Adresă/Localizare: intravilan cartier Pecinișca

Descrierea sitului: În zonă au fost descoperite materiale arheologice aparținând evului mediu..

Descrierea zonei de protecție: pe o rază de 100 m de jur-împrejurul sitului arheologic, identificat prin următoarele **coordonate Stereo 70 (PL. 7)**

Încadrare cronologică: epoca medievală.

Bibliografie:

DMASI, Proiectul Listei Monumentelor Istorice, 1991 [Proiect LMI]

<http://ran.cimec.ro/sel.asp?descript=baile-herculane-oras-baile-herculane-caras-severin-asezarea-medievala-timpurie-de-la-baile-herculane-saliste>

5.Situl arheologic: Așezarea minieră de la Băile Herculane - Cariera de șist argilos Râpa" (PL. 4, 7, 27)

Statutul administrativ: sit arheologic înscris în Repertoriul Arheologic Național

Cod LMI:

Cod RAN: 50932.23

Punct: Cariera de șist argilos Râpa

Adresă/Localizare: Băile Herculane - Pecinișca

Descrierea sitului: Carieră de piatră exploatată în evul mediu și în epoca modernă.

Descrierea zonei de protecție: pe o rază de 100 m de jur-împrejurul sitului arheologic, identificat prin următoarele **coordonate Stereo 70** (PL. 7)

Încadrare cronologică: epoca medievală, epoca modernă.

Bibliografie:

Boroneanț, 2000, p. 134; Luca2004, p. 30.

6.Piciorul de pod de la Băile Herculane – 7 Izvoare (PL. 6, 7, 29)

Statutul administrativ:

Cod LMI:

Cod RAN:

Punct: 7 Izvoare

Adresă/Localizare: Băile Herculane – 7 Izvoare

Descrierea sitului: Pe partea stângă a drumului Băile Herculane – Baia de Aramă, în zona 7 Izvoare, se observă un picior de pod, construit din piatră, dar având în compoziție și câteva cărămizi romane.

Descrierea zonei de protecție: pe o rază de 100 m de jur-împrejurul sitului arheologic, identificat prin următoarele **coordonate Stereo 70** (PL. 7)

Încadrare cronologică: epoca romană - epoca modernă?

Bibliografie:

3.3. Situri arheologice sau descoperiri izolate, neidentificate pe teren

Între anii 1961-1962 a fost descoperit un topor de aramă cu brațele în cruce.

Bibliografie: Blăjan et alii 1983; Luca 2004, p. 29.

4. Concluzii

Constituind, încă din cele mai vechi timpuri, un mediu propice de locuire și activități pentru diversele comunități umane, Băile Herculane cu izvoarele termale și peșterile sale, este rezultatul mai multor etape de dezvoltare, cu rădăcini în preistorie și culminând cu epoca romană și cea modernă. Numărul destul de redus al vestigiilor arheologice, descoperite pe teritoriul orașului Băile Herculane, se datorează puținelor cercetări arheologice, dar în mod special datorită distrugerilor și al construcțiilor din epoca modernă.

Datorită faptului că orașul Băile Herculane se identifică cu Valea Cernei, în Repertoriul Arheologic Național, se găsesc multe puncte trecute la localitate, toate fiind locuiri în peșteri. Aceste puncte se află ori în extravilanul localității, ceea ce nu face obiectul acestui studiu, sau sunt trecute la Băile Herculane dar de fapt se află în extravilanul comunelor Mehadia sau Cornereva.

5. Propuneri

5.1. Propuneri pentru Regulamentul Local de Urbanism

Reguli generale cu privire la modul de ocupare a terenurilor și modul de construire

Art. 1. Siturile arheologice clasate în Lista Monumentelor Istorice, ansamblurile urbane cu potențial arheologic și siturile arheologice reperate sunt adunate de prezentul studiu sub denumirea de Zone protejate care cuprind patrimoniu arheologic (în continuare ZPCPA) și se bucură de protecție în conformitate cu prevederile Legii 422/2001, republicată, a O.G. 43/2000 republicată și a prezentului regulament.

Art. 2. în zonele delimitate ca ZPCPA, emiterea autorizației de construire pentru lucrările de construire, modificare, extindere sau reparare a căilor de comunicație, dotărilor tehnico-edilitare (inclusiv cele subterane), excavările, exploatarea de cariere, construcțiile de rețele edilitare magistrale, amenajările de îmbunătățiri funciare, rețelele de telecomunicații, amplasarea de antene și relee de telecomunicații, lucrările de cercetare și prospectare a

terenurilor (foraje, excavări) necesare efectuării studiilor geotehnice sau geologice, amplasarea balastierelor sau sondelor, precum și alte lucrări ce afectează suprafața solului în zonele cu patrimoniu arheologic, inclusiv în zona lor de protecție, indiferent dacă se execută în intravilanul sau extravilanul localității și indiferent de forma de proprietate a terenului, se va face numai pe baza și în conformitate cu avizul prealabil al Ministerului Culturii, respectiv al serviciilor deconcentrate ale acestuia (Direcția pentru Cultură Caraș-Severin).

Art. 3. Intervențiile de construire de tipul celor enumerate la Art. 2, efectuate în suprafețele de teren delimitate ca situri arheologice, vor putea demara numai după descărcarea terenului de sarcină arheologică, aceasta fiind procedura legală prin care un teren în care a fost evidențiat patrimoniu arheologic poate fi redat activităților umane curente.

Art. 4. Descărcarea de sarcină arheologică presupune efectuarea unor lucrări de specialitate (săpătură arheologică preventivă), pe toată suprafața afectată de lucrările de construire și redactarea Raportului tehnic de cercetare, după caz, cu propunerea de emiteră a Certificatului de descărcare de sarcină arheologică (dacă nu există structuri sau elemente constructive arheologice valoroase care să necesite protecție *in situ*).

Art. 5. Costurile aferente săpăturilor arheologice preventive intră în sarcina beneficiarului lucrărilor de construire (cf. art. 7, lit. a) din OG 43/2000 republicată).

Art. 6. Intervențiile efectuate în zonele de protecție ale siturilor arheologice, determinate de construirea de autostrăzi, drumuri, hale industriale, depozite, exploatări de cariere, rețele edilitare magistrale, amenajări de îmbunătățiri funciare, cartiere cu locuințe colective etc., dată fiind amploarea unor astfel de proiecte și suprafața mare de teren ce urmează a fi afectată, vor putea demara numai după efectuarea unui diagnostic arheologic intruziv (sondaje arheologice) și întocmirea unui raport de specialitate.

Art. 7. Diagnosticul arheologic are drept scop determinarea prezenței sau absenței materialelor arheologice, a structurilor, complexelor, artefactelor sau ecofactelor din zona afectată de proiect. în cazul descoperirii unor vestigii arheologice, evaluarea de teren va urmări distribuția lor spațială, caracterul și starea lor de conservare, iar concluziile acestui raport, vor fi cuprinse în proiectul tehnic al investiției conform Art. 7 din Ordonanța Guvernului Nr. 43/2000 republicată.

Art. 8. Diagnosticul arheologic va avea rolul de a delimita clar, atât în teren și pe planurile topografice anexate la documentația beneficiarului, toate vestigiile aflate pe întreg perimetrul afectat de obiectivele de investiție și de a propune, prin *Raportul de diagnostic arheologic*, soluțiile tehnice necesare protejării acestora (cercetare arheologică preventivă,

supraveghere etc.).

Art. 8. Costurile necesare lucrărilor de Diagnostic arheologic intră în sarcina beneficiarului lucrărilor de construire.

Art. 9. Intervențiile efectuate în zonele de protecție ale siturilor arheologice, determinate de construirea de locuințe unifamiliale, anexe gospodărești, repararea căilor de comunicație, rețele tehnico-edilitare subterane, lucrările de cercetare și prospectare a terenurilor (foraje, excavări) necesare efectuării studiilor geotehnice sau geologice etc., vor putea demara cu condiția supravegherii arheologice pe întreaga durată a săpăturilor de orice fel și întocmirea unui raport de specialitate.

Art. 10. Supravegherea arheologică va avea rolul de a determina prezența sau absența materialelor arheologice, a structurilor, complexelor, artefactelor sau ecofactelor din zona afectată de proiect. În cazul descoperirii unor vestigii arheologice, se va dispune sistarea temporară a lucrărilor de construire și demararea unor cercetări arheologice preventive.

Art. 11. Costurile aferente supravegherii arheologice intră în sarcina beneficiarului lucrărilor de construire.

Art. 12. În perimetrul ZPCPA săpăturile arheologice întreprinse asupra patrimoniului arheologic se efectuează numai pe baza și în conformitate cu autorizația de cercetare emisă de Ministerul Culturii.

Art. 13. Cercetarea arheologică se realizează numai cu personal de specialitate, atestat de Ministerul Culturii și înregistrat în Registrul arheologilor.

Art. 14. Descoperirile arheologice întâmplătoare, ocazionate de lucrările de construire de tipul celor enumerate la Art. 2, efectuate în afara zonelor delimitate ca ZPCPA și a zonelor de protecție ale acestora, vor determina sistarea temporară a respectivelor lucrări până la finalizarea cercetărilor arheologice preventive și obținerea descărcării de sarcină arheologică a zonei.

Art. 15. Descoperirile arheologice întâmplătoare se anunță, în termen de cel mult 48 de ore, primarului, serviciului de urbanism sau Direcției pentru Cultură Caraș-Severin, de către persoana descoperitoare, proprietarul ori titularul dreptului de administrare a terenului în cauză.

Art. 16. Întocmirea Planurilor Urbanistice Zonale. În vederea introducerii în intravilan a unor suprafețe de teren care înglobează și situri arheologice sau zone de protecție ale acestora, se va face numai pe baza și în conformitate cu avizul prealabil al Ministerului Culturii, respectiv al serviciilor deconcentrate ale acestuia (Direcția pentru Cultură Caraș-

Severin).

Interdicții

- Se interzice efectuarea de săpături la și pentru amplasarea de construcții de orice fel fără descărcarea de sarcină arheologică a suprafețelor de teren cuprinse în perimetrul ZPCPA.

- Până la elaborarea unor documentații de urbanism avizate și aprobate în vederea stabilirii regulilor de construire aplicabile pentru zona (subzona) respectivă și necesitatea realizării în zonă (subzonă) a unor lucrări de utilitate (interes) publică, cercetare arheologică, conservare, protejare, restaurare sau punere în valoare a unor monumente istorice se interzice autorizarea directă a oricărui tip de lucrări.

5.2. Propuneri pentru modificarea și completarea Listei Monumentelor Istorice și a Repertoriului Arheologic Național

1. Referitor la **Situl arheologic Baia romană și basorelieful lui Hercule de la Băile Herculane, Apeductul roman**, cod LMI: CS-II-m-B-11018, cod RAN: 50932.25, propunem modificarea adresei în Repertoriul Arheologic Național, din str. Uzinei, în str. Romană. În LMI modificarea fiind deja efectuată.

2. Propunem înscrierea de sine stătătoare în LMI și în RAN a monumentului **Complex termal de epocă romană – piscine**, aflat pe strada Cernei, între râul Cerna și Hotel Traian (Pavilion I). Actualmente aflându-se la punctul general: **Situl arheologic din epoca romană de la Băile Herculane - Zona Cazino, Parc Central**, cod LMI: CS-I-s-B-10771, cod RAN: 50932.01.

3. Propunem efectuarea unui diagnostic arheologic intrusiv, la **Piciorul de pod de la Băile Herculane – 7 Izvoare**, pentru datarea lui exactă, și apoi înscrierea lui în RAN și LMI.

5.3. Propuneri pentru dezvoltarea turistică a zonei

Având în vedere descoperirea recentă, în anul 2015, a **Complexului termal de epocă romană – piscine**, fiind cea mai importantă descoperire arheologică de pe teritoriul orașului Băile Herculane, singurul monument de epocă romană descoperit până în prezent. Propunem sprijinirea, Muzeului Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță Caransebeș, de către Primărie și Consiliul Local, pentru continuarea cercetărilor arheologice, conservarea și restaurarea monumentului, pentru a putea fi introdus într-un circuit turistic.

6. Bibliografie.

1. Ardeț 2016 – A. Ardeț *Oraș Băile Herculane, jud. Caraș-Severin, Situl arheologic de epocă romană de la Băile Herculane, Zona Cazino, Parc Central. Punct str. Cerna*, în *Cronica cercetărilor aheologice din România, campania 2015, Târgu Jiu, 2016*, p. 122-123.
2. Ardeț 1996 – A. Ardeț *The Ancient Spa Ad Mediam, Băile Herculane*, în *Balnearia*, 4/2, 1996, p. 3.
3. Babeș 1971 – M. Babeș, *Les fouilles archeologiques en Roumanie*, în *DaciaNS 15* (1971), p. 359-394.
4. Bărbulescu 1977 - M. Bărbulescu, *Cultul lui Hercules în Dacia romană (I)*, *ActaMN 14*, 1977, p. 183-198.
5. Benea, Lalescu 1997-1998 - D. Benea, I. Lalescu, *Contribuții la istoria așezării Ad Mediam (Băile Herculane)*, în *Sargeția*, XXVII/1, 1997-1998, 267-302.
6. Boroneanț 2000 – V. Boroneanț, *Arheologia peșterilor și minelor din România*, București, 2000.
7. Bozu, Micli 2005 - O. Bozu, V. Micli, *Edificii publice și amenajări termale romane pe un plan al stațiunii Băile Herculane din 1774*, *Patrimonium Banaticum*, IV, 2005, 123-142.
8. Cârciumar 1971 - M. Cârciumar, *Analiza polinică a unor sedimente würmiene din Peștera Hoșilor de la Băile Herculane*, în *SCIV 22* (1971) 1, p. 15-18.
9. Cârciumar 1974 - M. Cârciumar *Condițiile climatice din timpul sedimentării depozitelor pleistocene din Peștera Hoșilor de la Băile Herculane*, în *SCIV 25* (1974, 3), p. 351-558.
10. Ciugudean 2000 – H. Ciugudean, *Eneoliticul final în Transilvania și Banat. În: BHAB 26* (2000).
11. Ciugudean 2002 - H. Ciugudean, *The Cooper Metallurgy in the Coșofeni Culture (Transylvania and Banat)*, în *Apulum 39* (2002), p. 95-106.
12. Comșa 1965- E. Comșa, *Considerații cu privire la complexe neolitice din*

- preajma Dunării, în sud-vestul României*, în SCIV 16 (1965, 3), p. 545-554.
13. DMASI, Proiectul Listei Monumentelor Istorice, 1991 [Proiect LMI]
 14. Gumă 1993 – M. Gumă, *Civilizația primei epoci a fierului în sud-vestul României*.
În: BT 4 (1993).
 15. Lazarovici 1971 – Gh. Lazarovici, Unele probleme ale neoliticului din Banat, în
Banatica 1 (1971), p. 17-60.
 16. Lazarovici 1975 - Gh. Lazarovici, *Despre eneoliticul timpuriu din Banat*, în
Tibiscus 4 (1975), p. 9-32.
 17. Lazarovici 1977 - Gh. Lazarovici, *Gornea. Preistorie*. În: CB 5 (1977).
 18. Lazarovici 1979 - Gh. Lazarovici, *Neoliticul Banatului*, în BMN 4 (1979, 1-2).
 19. Lazarovici 1983 - Gh. Lazarovici, *Principalele probleme ale culturii Tiszapolgár în
România*, în ActaMN 20 (1983), p. 3-32.
 20. Luca 2004 - S.A. Luca, *Repertoriul arheologic al județului Caraș Severin*,
Economică, 2004.
 21. Luca 2004 - S.A. Luca, *Arheologie și istorie. Descoperiri din județul Caraș-Severin*.
În BS 7, București (2004).
 22. Luca 2005 - S.A. Luca, *Descoperiri din Banat*. În BS 10, București (2005).
 23. Luca 2006 - S. A. Luca, *Descoperiri arheologice din Banatul românesc –
repertoriu*, în *Bibliotheca Septemcastrensis*, 18, Editura Altip, Sibiu, 2006.
 24. Milleker 1899 - B. Milleker, *Délmagyarország régiségleletei a honfoglalás előtti
időkből*, Temesvár, II, 1899.
 25. Mogoșanu 1972– F. Mogoșanu, *Information générale sur le paléolithique du Banat
(SudOuest de la Roumanie)*, în DaciaNS 16 (1972), p. 5-28.
 26. Mogoșanu 1973 – F. Mogoșanu, *Date cu privire la paleoliticul din județul Caraș-
Severin*, în *Banatica 2 (1973)*, p. 13-24.
 27. Morintz 1972 – S. Morintz, *Les fouilles archéologiques en Roumanie (1971)*, în
DaciaNS 16 (1972), p. 335-358.
 28. Nicolae Stoica de Hațeg, *Cronica Banatului*, Timișoara, 1981.
 29. Nicolăescu-Plopșor et ali 1965 - C.S. Nicolăescu-Plopșor, *Cercetările arheologice
de la Cazane*, în SCIV 16 (1965, 2), p. 407-411.
 30. Nicolăescu-Plopșor, Comșa 1957 - C.S. Nicolăescu-Plopșor, E. Comșa, *Microlitele
de la Băile Herculane*, în SCIV 8 (1957) 1-4, p. 17-26.
 31. Nicolăescu-Plopșor, Păunescu 1961, C.S. Nicolăescu-Plopșor, A. Păunescu,

- Azilianul de la Băile Herculane în lumina noilor cercetări*, în SCIV 12 (1961, 2), p. 203-213.
32. Păunescu 1970 - A. Păunescu, *Evoluția uneltelor și armelor de piatră cioplită descoperite pe teritoriul României*. În: BA 15 (1970).
 33. Păunescu 2001- A. Păunescu, *Paleoliticul și Mezoliticul din spațiul transilvan*. București (2001)
 34. Petrescu 2000 - S.M. Petrescu, *Locuirea umană a peșterilor din Banat până în epoca romană*. În: BHAB 27, Timișoara (2000).
 35. Petrescu 2004- S.M. Petrescu, *Locuirea umană a peșterilor din Banat din epoca romană până în sec. XXI*. Cluj-Napoca (2004).
 36. Petrovszky 1973- R. Petrovszky, *Contribuții la repertoriul arheologic al localităților județului Caraș-Severin, din paleolitic până în secolul al V-lea î.e.n. (partea I)*, în Banatica 2 (1973), p. 385-394.
 37. Roman 1971 – P.I. Roman, *Strukturänderungen des Endäneolithikums im DonauKarpaten-Raum*, în DaciaNS 15 (1971), p. 31-170.
 38. Roman 1973– P.I. Roman, *Modificări structurale ale culturilor eneoliticului final din regiunea carpato-danubiană*, în Banatica 2 (1973), p. 57-78.
 39. Roman 1976– P.I. Roman, *Cultura Coțofeni*. În BA 26 (1976).
 40. Roman 1995– P.I. Roman, *Das spätäneolitische Sălçuța IV – Phänomen und seine Beziehungen*, în ThD 16 (1995, 1-2), p. 17-24.
 41. Rusu 1977 - I. I. Rusu, *Inscripțiile Daciei Romane*, vol. III/1, București, 1977.
 42. Tudor 1968 - D. Tudor, *Orașe, târguri și sate în Dacia romană*, București, 1968.
 43. Tudor 1976 - D. Tudor, *Arheologia Romană*, București, 1976.
 44. <http://ran.cimec.ro/sel.asp?descript=baile-herculane-oras-baile-herculane-caras-severin-situl-arheologic-din-epoca-romana-de-la-baile-herculane-zona-cazino-parc-central-cod-sit-ran-50932.01>
 45. <http://ran.cimec.ro/sel.asp?descript=baile-herculane-oras-baile-herculane-caras-severin-baia-romana-si-basorelieful-lui-hercule>
 46. <http://ran.cimec.ro/sel.asp?descript=baile-herculane-oras-baile-herculane-caras-severin-asezarea-mediievala-timpurie-de-la-baile-herculane-saliste>

7. Lista planșelor

- Pl. 1.** Băile Herculane. Plan încadrare în zonă.
- Pl. 2.** Băile Herculane-Cazino, Parc central, Piața Hercules. Plan încadrare în zonă.
- Pl. 3.** Băile Herculane-Hotel Roman, Peștera Hoților, Grota cu Aburi. Plan încadrare în zonă.
- Pl. 4.** Băile Herculane-Cariera de piatră. Plan încadrare în zonă.
- Pl. 5.** Băile Herculane-Pecinișca Săliște. Plan încadrare în zonă.
- Pl. 6.** Băile Herculane-Picior pod 7 Izvoare. Plan încadrare în zonă.
- Pl. 7.** Băile Herculane- Plan de amplasament situri cu coordonate Stereo 70.
- Pl. 8.** Băile Herculane – Peștera Hoților.
- Pl. 9.** Arhivele Naționale ale jud. Caraș-Severin - 1774 (Bozu, Micli 2004). Cazino – Parc Central.
- Pl. 10.** Băile Herculane – Cazino – Parc Central. Planuri monumente.
- Pl. 11.** Băile Herculane – Cazino – Parc Central.
- Pl. 12.** Băile Herculane – Parc central. Plan cu amplasarea secțiunilor 2015.
- Pl. 13.** Băile Herculane – Piața Hercules.
- Pl. 14.** Băile Herculane – Piața Hercules. Imagini cu monumente descoperite.
- Pl. 15.** Băile Herculane – Str. Cernei. Zona unde au fost descoperite bazine romane (2015).
- Pl. 16.** Băile Herculane – Str. Cernei. Dispunerea bazinelor.
- Pl. 17.** Băile Herculane – Str. Cernei. Bazinul 1
- Pl. 18.** Băile Herculane – Str. Cernei. Bazinul 2
- Pl. 19.** Băile Herculane – Str. Cernei. Bazinul 3
- Pl. 20.** Băile Herculane – Str. Cernei. Bazinul 4
- Pl. 21.** Băile Herculane – Str. Cernei. Complex Dridu
- Pl. 22.** Băile Herculane – Str. Cernei. Materiale arheologice.
- Pl. 23.** Băile Herculane – Str. Cernei. Canal de scurgere – epocă modernă.
- Pl. 24.** Băile Herculane – Str. Izvorului. Izvorul Neptun și Izvorul Diana.
- Pl. 25.** Băile Herculane – Hotel Roman.
- Pl. 26.** Băile Herculane – Hotel Roman. Izvorul Hercule și urmele apeductului.

Pl. 27. Băile Herculane – Cariera de piatră.

Pl. 28. Băile Herculane – Pecinișca Săliște

Pl. 29. Băile Herculane – 7 izvoare. Picior de pod.